

از خاورمیانه جدید تا نظم نوین جهانی؛ نگاهی اجمالی به سیر تطور محور مقاومت از حرب تموز تا طوفان الاقصی

حجت الاسلام مهدی ابوطالبی



طلبه سطح چهار حوزه علمیه قم و دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات آمریکا

منطقه غرب آسیا، به عنوان منطقه‌ای راهبردی و منبع قدرت، نقطه تقابل قدرت‌های جهانی در طول تاریخ بوده است. هم‌اوردی ایران و آمریکا در این منطقه، به ویژه پس از دفاع مقدس، سیری تطوری به نفع طلایه دار محور مقاومت یعنی جمهوری اسلامی ایران داشت و می‌توان جنگ ۳۳ روزه لبنان را نقطه عطفی در شکست طرح آمریکا برای خاورمیانه جدید دانست. طوفان الاقصی نیز نظم منطقه را وارد مرحله جدیدی از قطب‌بندی‌های منطقه‌ای کرد که نمایش‌دهنده نظم نوین مقاومت پایه است.

در همان برهه بود که کاندولیزا رایس^۳، وزیر امور خارجه دولت جرج دابلیو بوش^۴، کشتار کودکان و زنان لبنانی به وسیله بمب‌های اسرائیل را به درد زایمان خاورمیانه جدید تشبیه کرده بود^۵ که نشانگر طراحی جدی و عمیق آمریکا برای تغییر نظم خاورمیانه بود. طوفان الاقصی، نمایش دهنده تغییر نظم منطقه اگر شرایط کنونی منطقه غرب آسیا را با رویدادهای سال ۲۰۰۶ و پیش از آن مقایسه کنیم، به این نکته پی خواهیم برد که نظم جدید منطقه به صورت کلان به نفع محور مقاومت تغییر کرده است. این بار حزب الله لبنان تبدیل به یک قطب قدرت در منطقه شده است. زرادخانه تسلیحاتی آن با خودکفایی در تولیدات نظامی به مرتبه بازدارندگی^۶ رسیده است تا جایی که در گذشته با گرفتن دو اسیر، اسرائیل به خود جرأت می‌داد جنوب لبنان را با خاک یکسان کند، شرق تا غرب و شمال تا جنوب لبنان را تحت شدیدترین حملات قرار دهد اما اکنون با وجود حملات روزانه موشکی حزب الله، به خود جرأت حمله همه جانبه رانمی‌دهد.

در محورهای دیگر در عراق، سوریه و یمن، جبهه‌های پهبادی و موشکی به سوی رژیم صهیونیستی و پایگاه‌های آمریکا در منطقه گشوده شده است، تسلط انصارالله یمن بردریای سرخ و تنگه باب المندب به نمایش گذاشته شده است^۷، حضور نظامی آمریکا

مروری بردست برتر آمریکا قبل از جنگ ۳۳ روزه
«جنگ ۳۳ روزه یا به تعبیر لبنانی‌ها، حرب تموز، در شرایطی اتفاق افتاد که رژیم صهیونیستی در صدد آغاز حمله غافلگیرانه و برنامه‌ریزی شده‌ای، در راستای بهره‌گیری از فرصت‌های منطقه‌ای برای انهدام کامل حزب الله بود. بعد از ۱۱ سپتامبر و لشکرکشی ایالات متحده آمریکا به غرب آسیا و حضور بیش از ۲۰۰ هزار نیروی نظامی ارتش آمریکا در عراق و همچنین اتحاد اغلب کشورهای عربی و حوزه خلیج فارس در راستای انهدام حزب الله لبنان، مرگ حافظ اسد و دولت جوان سوریه، شرایط را فراهم کرده بود تا رژیم صهیونیستی از این فرصت، برای نابودی کامل حزب الله لبنان بهره برد^۱». نیروهای ورزیده حزب الله لبنان در آن برهه که دست برتر محور آمریکایی - عبری - عربی در منطقه مشهود بود، با عبور از موانع مرزی و ورود به حریم جغرافیایی فلسطین اشغالی و اسارت دو نظامی اسرائیلی، این رژیم را در عمل انجام شده قرار داد تا پیش از موعد، حمله خود به حزب الله و لبنان را آغاز کند.

آغاز شکست طرح خاورمیانه جدید با پیروزی حزب الله

به‌هرحال در آن شرایط که ارتباط و اتصال زمینی حزب الله با ایران دچار سختی‌های زیادی بود، با بهره‌گیری از جنگ نامتقارن^۲ و خلق شگفتی‌های نظامی با دگرگون کردن اصول و قواعد فنون نظامی، اسرائیل را از دستیابی به اهداف توسعه طلبانه خود ناکام گذاشت.

۱. برگرفته از مصاحبه مطبوعاتی سپهبد شهید قاسم سلیمانی با سایت دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای مدظله‌العالی

2. Asymmetric warfare

3. Condoleezza Rice.

4. George Walker Bush.

۵. کنفرانس مطبوعاتی کاندولیزا رایس، وزیر وقت خارجه آمریکا، با ایهود اولمرت، نخست وزیر رژیم صهیونیستی، در ژوئن ۲۰۰۶ در تل آویو.

6. Deterrence.

۷. اشاره به توقیف کشتی (Galaxy Leader) متعلق به



مانند چس فریمن^۶ به معنای تسلط بر معادلات جهانی است و بخش عمده‌ای از نظم نوین جهانی از راه تسلط قدرت‌های نوظهور بر این منطقه هموار می‌شود. مروری بر سیاست کشورهای استعمارگر همچون بریتانیا، فرانسه و اسپانیا و همچنین بررسی دکترین‌های اِعمالی آمریکا پس از جنگ جهانی دوم، اهمیت حیاتی و راهبردی این منطقه را نشان می‌دهد و مؤید این نظریه است که تسلط بر شریان قدرت غرب آسیا، قدرت جهانی ایجاد می‌کند.^۷

باتوجه به مقدمات پیشین و افول قدرت آمریکا در منطقه، می‌توان به این درک رسید که جمهوری اسلامی ایران با وجود انفعال رژیم‌های عربی اسلامی در رویارویی با نظم آمریکایی در منطقه، ابتکار عمل را به دست گرفته و در حال تشکیل نظم مطلوب خود است؛ به عبارت دیگر، قدرت بلامنازع شدن جمهوری اسلامی ایران در منطقه، نویددهنده برتری قدرت ایران در تشکیل نظم نوین جهانی خواهد بود.

در عراق، سوریه و افغانستان به حداقل رسیده است^۱، کشورهای عربی و اسلامی در حال احیای روابط با ایران هستند^۲، افکار عمومی جهان به نفع فلسطین ایجاد شده است، اعتبار صنعت رسانه‌ای آمریکا و غرب سقوط کرده است و در یک کلام، نظم جدید منطقه غرب آسیا به پیشرانی جمهوری اسلامی ایران در حال شکل‌گیری است.

سراغاز نظم نوین جهانی

گفتنی است که تسلط بر منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا، به تعبیر نظریه پردازان ژئوپلیتیک همچون مکیندر^۳، آلفرد مهن^۴، سپایکمن^۵ و حتی نظریه پردازان معاصر

رامی اونگار، تاجر اسرائیلی که در ۲۸ آبان ۱۴۰۲ توسط نیروی دریایی انصارالله یمن توقیف شد.

۱. اشاره به خروج آمریکا در سال ۲۰۲۱ از افغانستان و همچنین کاهش تعداد نظامیان آمریکا در عراق به ۲۵۰۰ نفر.

۲. اشاره به احیای روابط جمهوری اسلامی با عربستان، مصر، مراکش و برخی دیگر از کشورهای عربی.

3. Mackinder, Democratic Ideals Reality, (1919) p.150

4. Roger Adelson, London and the Invention of the Middle East: Money, Power and War 1902-1922, (1995) p.22

5. Nicholas J. Spykman, The Geography of the Peace, New York, 1944.

6. Chas Freeman, «US Grand Strategy in the Middle East», Middle East Policy Council, Washington D.C. Jan.16, 2013.

۷. برای مطالعه بیشتر رک: کتاب جنگ سرد ایران و آمریکا، سام مهدی ترابی، محمدعلی رنجبر.